Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 21/11/2026 07:42:44

Reports Studia Iuridica Lublinensia vol. XXVIII, 2, 2019
DOI: 10.17951/sil.2019.28.2.223-228

Karol Dąbrowski
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
ORCID: 0000-0002-4513-3873
karol.dabrowski@umcs.pl

Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Triada nauk administracyjnych – stan obecny i perspektywy", Rzeszów, 13–14 czerwca 2019 r.

Report from the International Scientific Conference "The Triad of Administrative Sciences – Current Status and Perspectives", Rzeszów, 13–14 June 2019

Triada nauk administracyjnych, *triad of administrative sciences*, *verwaltungswissenschaftliche Trias*, *trojica administratívnych vied*, *trojstvo upravnih znanosti* – to zestawienie słów języka polskiego, angielskiego, niemieckiego, chorwackiego i słowackiego dobrze oddaje charakter i klimat Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Triada nauk administracynych – stan obecny i perspektywy", która odbyła się w dniach 13–14 czerwca 2019 r. w Sali Kolumnowej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie. Spotkanie zorganizowali: Wojewoda Podkarpacki, Zakład Nauki o Administracji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz działające przy tym Zakładzie Koło Naukowe Nauki Administracji.

W konferencji wzięło udział 15 badaczy z Chorwacji, Słowacji i Polski, reprezentujących uniwersytety w Koszycach (Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach), Rijece (Sveučilište u Rijeci) i Zagrzebiu (Sveučilište u Zagrebu), a także Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Rzeszowski oraz Społeczną Akademię Nauk w Łodzi. Swe wystąpienia naukowcy poświęcili albo rozważaniom ogólnym na temat prawa administracyjnego i teorii administracji, albo rozważaniom szczegółowym, dotyczącym konkretnych instytucji prawnych lub zjawisk ze sfery administracji. Prelegenci i uczestnicy dyskusji przemawiali w językach angielskim, polskim i słowackim, a w referatach nawiązano do terminologii chorwackiej i niemieckiej.

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 21/11/2026 07:42:44

W pierwszym nurcie znalazły się m.in. referaty Sylwestra Kasprzaka, Sławomira Peszkowskiego, Piotra Szreniawskiego, Agaty Barczewskiej-Dziobek, Katarzyny Kłosowskiej-Lasek i Karola Dąbrowskiego. S. Kasprzak („Moc i słabość w działaniu prawa administracyjnego") podzielił się ze słuchaczami dość ogólnymi refleksjami na temat kryzysu prawa administracyjnego. Zwrócił w szczególności uwagę na brak kodyfikacji zasad ogólnych prawa administracyjnego materialnego.

S. Peszkowski („Aksjonormatywny paradygmat nauki prawa administracyjnego i jego metodologiczne konsekwencje dla nauki administracji i nauki polityki administracyjnej – aksjonormatywny schemat eksplanacyjny triady nauk administracyjnych") podjął próbę wytłumaczenia, że koncepcja aksjonormatywnego paradygmatu sprowadza się do takiego sposobu myślenia o prawie, który by dawał prymat wartościom, z zasadą dobra wspólnego na czele. Jest to jego zdaniem postulat z zakresu metodologii prawa, dzięki któremu można analizować prawo takim, jakim powinno ono być, i to z punktu widzenia wartości. W przeciwnym razie według S. Peszkowskiego nie będziemy w stanie ani tworzyć dobrego prawa, ani go stosować, lecz popadniemy w nihilizm prawny obecny już w pismach pełnomocników procesowych. Referent barwnie porównał pracę prawoznawców do „pogoni za uciekającym króliczkiem". Nauka prawa, unikając podejścia ogólnego, bezrefleksyjnie podąża bowiem za ustawodawcą, „goni go", a ustawodawca i tak jest szybszy. W efekcie pojawiła się wśród legislatorów parafraza „szybkie prawo, ale prawo". Zasada dobra wspólnego miałaby pozostawać „wspólnym rdzeniem" wartości identyfikowanych w procesie wykładni. Prelegent ponadto podkreślił znaczenie programowania aksjologicznego w treści aktów normatywnych, gdy ustawodawca używa zwrotu „celem ustawy jest". Cel staje się przy tym elementem uzasadnienia ustawy. S. Peszkowski uznał, że wartości powinny być inkorporowane do prawa tak ustrojowego, jak i proceduralnego, ponieważ mają wymiar prakseologiczny. W dyskusji zwrócono uwagę, że kategoria dobra wspólnego jest owszem konieczna, ale nie jest wystarczająca. Zauważono również, że w procesie wykładni pomija się art. 1 Konstytucji RP.

P. Szreniawski („Metodologia nauk administracyjnych w perspektywie teorii rywalizacji hierarchii") zaproponował spojrzenie nie tylko na system administracji publicznej, lecz także na system społeczny w ogólności przez pryzmat zjawiska hierarchii. Jego zdaniem życie społeczne charakteryzuje się ciągłą rywalizacją hierachii, a system hierarchiczny przypomina odwróconą piramidę. Zmiany hierarchii mogą następować na skutek „rewolucji" albo „inwazji". Wewnątrz systemu według P. Szreniawskiego może dojść do „rewolucji" hierarchii, a hierarchia funkcjonująca w otoczeniu może dokonać „inwazji", burząc dotychczas istniejącą hierarchię. Teoria hierarchii jawi się – być może nie do końca słusznie – jako jednoczynnikowa metateoria. Nasuwa tym samym skojarzenia z systemem autopojetycznym Niklasa Luhmanna czy „makroskopem" Joëla de Rosnaya.

O współistnieniu nauki administracji, nauki prawa administracyjnego i nauki polityki administracyjnej referowała A. Barczewska-Dziobek („Wymiar praktyczny

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 21/11/2026 07:42:44

nauki administracji i jego przydatność w rzeczywistości administracyjnej"). Prelegentka wyróżniła dwa nurty badawcze w nauce administracji: prakseologiczny i kompleksowy. Nurt prakseologiczny był reprezentowany przez Jana Łukasiewicza, który łączył naukę administracji z teorią organizacji i zarządzania. Nurt kompleksowy, prezentowany przez Zbigniewa Leońskiego, ujmował naukę administracji jako naukę o charakterze empirycznym. Oba nurty pozwalają opisywać administrację pod określonym kątem i się uzupełniają. Nauka administracji ma ważny walor praktyczny, w związku z czym według referentki powinna wypracowywać modelowe rozwiązania nadające się do zastosowania w rzeczywistości administracyjnej.

Na polityce administracyjnej skupiła się K. Kłosowska-Lasek („Wpływ nauki polityki administracyjnej na prawo administracyjne i administrację publiczną"). Na wstępie referentka omówiła pojęcie polityki administracyjnej w klasycznym ujęciu triady nauk administracyjnych, po czym wydzieliła dwie „gałęzie" tej polityki, mianowicie politykę wobec administracji i politykę administracji. Zaakcentowała m.in. rolę polityki administracyjnej w tworzeniu skutecznego prawa, z poszanowaniem praw obywatelskich. Polityka ma bowiem dawać wskazówki, jak zmieniać przepisy, by administracja skutecznie realizowała nałożone na nią zadania.

K. Dąbrowski zajął się problemem recepcji myśli Fritza Stier-Somlo oraz jego refleksji nad relacjami między administracją a sądownictwem („Fritza Stier-Somlo wskazania dotyczące relacji między administracją a sądownictwem"). Wspomniany niemiecki administratywista opisywał ten problem głównie z perspektywy uznania administracyjnego i uznania sędziowskiego.

Szczegółowa tematyka została podjęta przez Annę Jacek i Joannę Kunc. W referacie A. Jacek („Emanacja założeń *good governance* w działaniach wojewódzkich komisji ds. orzekania o zdarzeniach medycznych") przewinęły się m.in. wątki statusu prawnego komisji, problemu ich niezależności i zasad proceduralnych. Z kolei J. Kunc („Władztwo administracyjnoprawne organów związku międzygminnego w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi") przedstawiła dość wąski wycinek regulacji administracyjno-prawnych. Prelegentka skupiła się nie tyle na władztwie administracyjnym, co na roli związków międzygminnych i realiach pracy sortowni odpadów. Ważny punkt jej wystąpienia dotyczył braku w Polsce systemu kaucyjnego w stosunku do butelek z tworzyw sztucznych i szkła. Negatywny lobbing w tym zakresie prowadzi do wymiernych szkód dla środowiska naturalnego z powodu zaśmiecenia otoczenia i mniejszej ilości posortowanych odpadów. Prelegentka przekonująco uzasadniła też potrzebę zakładania związków międzygminnych, które zapewniałyby, zwłaszcza mniejszym gminom, sprawną i fachową obsługę procesu odbioru odpadów.

Szczegółowe i trudne w odbiorze były referaty Tibora Semana („Transterritorial administrative acts in Slovak administrative-law science") oraz Jozefa Tekeliego („Exterritorial effects of the decisions of Antimonopoly Office of the Slovak Republic"). Interesujące okazało się wystąpienie Gabrieli Dobrovičovej („Rozhodnutie

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 21/11/2026 07:42:44

o udelení amnestie – teoretické a praktické problémy v Slovenskej republike"), która poruszyła – głośny w słowackim życiu publicznym – problem tzw. *Mečiarových amnestií*. Dorobek słowackiej doktryny i orzecznictwa w tym zakresie może być pouczający dla Polski. Słowacy wypracowali bowiem model oceny aktów głowy państwa, wydawanych w ramach prerogatyw osobistych, z punktu widzenia ich słuszności oraz sposób ich wzruszenia w drodze legalnej tak, aby usunąć niesłuszne akty z obrotu prawnego i przywrócić sytuację prawną do stanu pierwotnego. Dzięki temu te „amnestie", które prowadziły do nadużycia prawa i złamania zasady państwa prawnego, zgodnie z zasadą *ex iniuria ius non oritur* mogły zostać wzruszone, i to wbrew zasadom niedziałania prawa wstecz i poszanowania praw nabytych. Wzruszenie nie następowało *in gremio*, tj. w odniesieniu do wszystkich aktów prezydenta, lecz *in concreto* – w połączeniu z oceną każdego indywidualnego przypadku. Słowacka Rada Narodowa w dniu 5 kwietnia 2017 r. podjęła więc uchwałę (*Uznesenie č. 74/2017 Z. z.*) o cofnięciu amnestii wobec osób podejrzanych o porwanie syna Michala Kováča. W dniu 31 maja 2017 r. Sąd Konstytucyjny Słowacji orzekł o zgodności uchwały z konstytucją. G. Dobrovičova przedstawiła też przekonujące argumenty przemawiające za możliwością uchylenia amnestii – szczególnie tych podejmowanych w ostatnich dniach urzędowania prezydenta albo przez osobę tymczasowo pełniącą obowiązki prezydenta – jeśli mają niemoralny charakter. Vladimír Mečiar jako pełniący obowiązki głowy państwa nadużył swoich uprawnień. Amnestie wykraczały poza swój cel, jakim było nadzwyczajne złagodzenie surowości prawa w konkretnym przypadku, i zostały instrumentalnie wykorzystane w walce politycznej wobec osób, które jeszcze nie zostały skazane prawomocnym wyrokiem sądu. Owszem – jak dodała referentka – wzruszenie amnestii będzie pozostawać niedemokratycznym precedensem o incydentalnym charakterze, ale koniecznym do przywrócenia praworządności. Co ważne, prelegentka wielokrotnie w swym wystąpieniu kładła nacisk na aspekt moralny polityki i prawa, gdyż normy prawne nie mogą sankcjonować niemoralnych decyzji politycznych.

Dla polskich uczestników i uczestniczek konferencji interesujące były prezentacje gości z Chorwacji. Dario Đerđa („The impact of legal doctrine on legal regulation of the administrative disputes in Croatia") przedstawił nie tylko „kanały", którymi doktryna prawa może wpływać na treść norm postępowania sądowo-administracyjnego, lecz również ewolucję zasad tej procedury w prawie chorwackim. Kierunki przemian, zwłaszcza w związku z przystąpieniem Chorwacji do Unii Europejskiej, dotyczyły przede wszystkim: wprowadzenia dwuinstancyjności, poszerzenia zakresu kognicji sądów administracyjnych (w tym objęcia kontrolą aktów prawa miejscowego), przyznania możliwości wydania orzeczenia zastępującego decyzję administracyjną oraz uproszczenia trybu orzekania, upowszechniając jednoosobowy skład sędziowski zamiast trzyosobowego. Przed chorwacką nauką prawa – o czym wspomniał D. Đerđa – stoi obecnie dylemat wyboru modelu kasacyjnego albo reformacyjnego.

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 21/11/2026 07:42:44

Dana Dobrić Jambrović („The New Good Local Governance in Croatia: structural and functional aspects") omówiła m.in. zjawisko europeizacji samorządu lokalnego w Chorwacji. Zasługą europeizacji samorządu stało się poszerzenie pola decentralizacji państwa, wzmocnienie sądowej ochrony jednostek samorządowych oraz wypracowanie specjalnego statusu dla stolic państw. Z punktu widzenia potrzeb chorwackiego samorządu D.D. Jambrović uznała za istotną kooperację sektora prywatnego i publicznego w tworzeniu polityki lokalnej oraz rozwoju „elektronicznej" demokracji (*e-democracy*) wykorzystującej narzędzia cyfrowe. Słabym punktem okazuje się brak oddolnej integracji między jednostkami samorządowymi przy przewadze odgórnej integracji państw. Przez to – a referat D.D. Jambrović dał asumpt do takich rozważań – mimo silnej pozycji instytucji unijnych występuje niedostatek integracji lokalnych instytucji władzy na terenach pogranicznych. Brakuje „punktów styczych", „węzłów", które łączyłyby społeczności. Dotyczy to przede wszystkim infrastruktury i usług wspólnych, które ułatwiałyby codzienne życie mieszkańców wsi i miasteczek – z punktu widzenia stolic i aglomeracji peryferyjnych, a przez to skazywanych na wykluczenie choćby komunikacyjne, także w zakresie budowy infrastruktury krytycznej. Być może barierą jest nawet nie język, mentalność czy charakter narodowy, lecz zależność polityczna jednostek samorządowych od swoich „macierzystych" stolic, czyli centralnych ośrodków decyzycyjnych.

Panoramę problemów związanych z wdrażaniem mechanizmów partycypacyjnych na poziomie lokalnym przedstawiła Tijana Vukojičić Tomić („The role of sub-municipal government in Croatia – learning from positive experiences"). Omówiła ona sytuację jednostek pomocniczych (w polskim rozumieniu: osiedli i sołectw) w Chorwacji. Republika Chorwacji dzieli się na 20 żupanii (*županija*) i stołeczne miasto wydzielone Zagrzeb, a te kolejno na 428 gmin (*općina*) i 128 miast (*grad*). W uproszczeniu *općine* odpowiadają gminom wiejskim, a *gradovi* – gminom miejskim. Istnieje 3809 jednostek pomocniczych, ale w 31% gmin nie zostały one utworzone. Nie funkcjonują głównie w małych gminach wiejskich. Przeciętnie miasta podzielone są na 15, a gminy na 4 jednostki pomocnicze. Gminy nie mają obowiązku ich powoływania, więc mają one fakultatywny charakter i – analogicznie jak w Polsce – zależny od regulacji statutowych gminy. Problemy jednostek pomocniczych są również podobne do tych występujących w realiach polskich: frekwencja wyborcza poniżej 10%, mały budżet nieprzekraczający 1% budżetu gmin/miast, zbyt mały wpływ na sprawy lokalne. T.V. Tomić wskazała jednak na tkwiący w nich duży potencjał, bazujący na długiej tradycji chorwackiej samorządności. Za potrzebny uznała udział jednostek w konsultowaniu preliminarza budżetu gminy oraz wprowadzenie tzw. funduszu gwarantowanego, z którego te jednostki mogłyby korzystać. W Polsce ten problem jest rozwiązany korzystniej dzięki istnieniu funduszy sołeckich tudzież rezerwy celowej dla osiedli.

Iva Lopižić („Deconcentrated state administration in Croatia: how to achieve european standards for effective public administration") na przykładzie chorwackim

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 21/11/2026 07:42:44

przedstawiła problematykę dekoncentracji. Zasadniczym problemem chorwackiej administracji rządowej jest przesadna fragmentaryzacja zadań wykonywanych przez wiele różnych, nieskoordynowanych i niewspółpracujących ze sobą podmiotów administrujących (organów administracji rządowej zespolonej, niezespolonej, agencji itd.). Co więcej, fragmentaryzacja systemu administracyjnego postępuje też na poziomie żupanii, przez co dochodzi do dublowania zadań między terenowymi organami administracji rządowej a lokalnymi instytucjami samorządowymi.

Jednym z wydarzeń towarzyszących konferencji był konkurs studencko-doktorancki na najlepszy referat. Studenci i doktoranci najpierw przesłali swoje prace, które zostały ocenione przez Komisję Konkursową, po czym mieli możliwość ich zaprezentowania przed publicznością. W składzie Komisji zasiedli: dr Sebastian Bentkowski z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, dr Anna Jacek oraz dr Katarzyna Kłosowska-Lasek. Jury przyznało nagrody książkowe i dyplomy. Wystąpili: Gabriela Balawender, Mateusz Cichy, Kinga Janusz, Dominika Józefczyk, Marta Sałęga, Monika Serafin i Anna Wilkos. Pierwsze miejsce zajęła Kinga Janusz, drugie – Mateusz Cichy, trzecie – Monika Serafin. Wyróżnienia przyznano Annie Wilkos i Gabrieli Balawender.

Na zakończenie serdecznie dziękuję pracownikom Zakładu Nauki o Administracji za bardzo sprawną organizację oraz sympatyczną atmosferę w trakcie dwudniowych obrad i imprez towarzyszących. Pozostaje mieć nadzieję, że tak udane przedsięwzięcie będzie kontynuowane w latach następnych.